

Ιταλικού λαγωνικού, του Ιγνηλάτη, του μπουλντόγκ κ.λ.π. Εχτός απ' αυτό, έχουν υπερβάλει τη δυνατότητα δημιουργίας ξεχωριστής ράτσας με τη διασταύρωση. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα που δείχνουν ότι μια ράτσα μπορεί να διαφοροποιηθεί από τυχαίες διασταυρώσεις, αν η προσπάθεια βοηθηθεί κι από προσεχτική επιλογή των ατόμων που παρουσιάζουν τον επιθυμητό χαρακτήρα. Αλλά θάταν τρομερά δύσκολο να πετύχουμε μια ράτσα ενδιαμέση από δυο δλότελα διαφορετικές. Ο σερ I. Σεμπράϊτ σκόπιμα πειραματίστηκε για να πετύχει κάτι τέτοιο κι απέτυχε. Τα προϊόντα της πρώτης διασταύρωσης από δυο διαφορετικές καθαρόαιμες γενιές είναι αρκετά όμοια και μερικές φορές (όπως παρατήρησα στα περιστέρια) δλότελα μοιόμορφα στα χαρακτηριστικά τους, κ' έτσι όλα φαίνονται πολύ απλά. Αλλά όταν αυτοί οι μιγάδες έχουν διασταυρωθεί για κάμποσες γενιές μεταξύ τους, δύσκολα θά βρείς έστω και δυο που να μοιάζουν και τότε γίνονται φανερές οι δυσκολίες μιās τέτιας προσπάθειας.

ΟΙ ΡΑΤΣΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΩΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΩΝ, ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥΣ Κ' Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥΣ

Πιστεύοντας ότι η μελέτη μιās ορισμένης ομάδας είναι πάντα προτιμότερη, διάλεξα, ύστερ' από πολλή σκέψη, τα κατοικίδια περιστέρια. Ανέθρεψα κάθε ράτσα που μπόρεσα ν' αγοράσω ή να προμηθευτώ αλλιώς. Πολλοί μάλιστα είχαν την εξαιρετική καλοσύνη να μου στείλουν ταριχευμένα περιστέρια από διάφορες περιοχές του κόσμου κ' ιδιαίτερα ο έντιμότατος Β. Έλιοτ απ' τις Ινδίες κι ο έντιμότατος Σ. Μούρσευ απ' την Περσία.

Πολλές πραγματείες για τα περιστέρια έχουν δημοσιευτεί σε διάφορες γλώσσες. Μερικές μάλιστα είναι πολύ σπουδαίες γιατί είναι πολύ παλιές. Συνεργάστηκα με διάφορους σπουδαίους περιστερόφιλους, και δυο λέσχες περιστερόφιλων του Λονδίνου με δέχτηκαν σαν μέλος τους. Είναι καταπληκτικό το πόσο ποικιλόμορφες ράτσες υπάρχουν. Ας συγκρίνει κανείς το άγγλικό ταχυδρομικό περιστέρι με το μικροπρόσωπο περιστέρι της ράτσας στροβιλιστής κι ας προσέξει την αξιοθαύμαστη διαφορά στο ράμφος τους που συνεπάγεται αντίστοιχες διαφορές στο κρανίο. Το ταχυδρομικό περιστέρι, ιδιαίτερα το άρσενικό, είναι αξιοσημείωτο και για την εξαιρετική ανάπτυξη της σαρκωμάτωσης μεμβράνης γύρω στο κεφάλι, κι αυτό συνοδεύεται από πολύ μακριά βλέφαρα, πολύ πλατιά έξωτερικά στέγαστρα στα ρουθούνια, καθώς και μεγάλο άνοιγμα του ράμφους. Ο μικροπρόσωπος στροβιλιστής έχει ράμφος που στίς έξωτερικές γραμμές του είναι σχεδόν όμοιο

μὲ τοῦ σπίνου. Ὁ κοινὸς στροβιλιστὴς πάλι ἔχει τὴν ἀλλόκοτη κληρονομικὴ συνήθεια ν' ἀνεβαίνει κοπαδιαστὰ σὲ πολὺ μεγάλο ὕψος κι ἀπὸ κεῖ πάνω νὰ φέρνει κούτρουβάλες. Τὸ ρωμαϊκὸ περιστέρι εἶναι ἓνα μεγαλόσωμο πουλί μὲ μακρὸ, ζωντὸ ράμφος καὶ μεγάλα πόδια. Μερικὲς ὑποδιαρέσεις αὐτῆς τῆς ράτσας ἔχουν πολὺ μακρὸ λαιμὸ, ἄλλες πολὺ μακριὰς φτεροῦγες καὶ οὐρά, κι ἄλλες πάλι παράξενα κοντὲς οὐρές. Τὸ γενειοφόρο περιστέρι συγγενεὺν μὲ τὸ ταχυδρομικὸ, ἀλλὰ ἀντὶ γιὰ μακρὸ ράμφος ἔχει κοντὸ καὶ φαρδύ. Ἡ γογγρόνη ἔχει μακρουλὸ κορμί, μακρουλὰ πόδια καὶ φτεροῦγες, καὶ πελώρια ἀναπτυγμένον πρόλοβον, πὺν τὸν ἐπιδείχνει φουσκώνοντάς τον τόσο πὺν προκαλεῖ τὴν κατάπληξη ἢ ἀκόμα καὶ τὸ γέλιο. Τὸ περιστέρι περιλαιμιοφόρος ἔχει κοντὸ καὶ κωνικὸ ράμφος καὶ κάτω ἀπ' τὸ στῆθος μιὰ σειρὰ ἀνάστροφα φτερά, κ' ἔχει τὴ συνήθεια ὅλη τὴν ὥρα νὰ φουσκώνει ἐλαφρὰ τὸ πάνω μέρος τοῦ οἰσοφάγου. Στὸν γιακωβίνο πάλι, τὰ πίσω φτερά τοῦ λαιμοῦ εἶναι τόσο ἀνάστροφα πὺν σχηματίζουν ἓνα εἶδος κουκούλας, καὶ τὰ φτερά στὴν οὐρὰ καὶ στὶς φτεροῦγες εἶναι πολὺ μακριὰ σὲ σχέση μὲ τὸ κορμί του. Ὁ σαλπικτὴς πάλι κι ὁ χάχας, ὅπως φαίνεται κι ἀπ' τὰ ὀνόματά τους, ἔχουν ὀλότελα διαφορετικὸ γουργουρητὸ ἀπ' τὶς ἄλλες ράτσες. Τὸ ριπιδόνουρο ἔχει τριάντα ἢ καὶ σαράντα φτερά στὴν οὐρὰ ἀντὶ γιὰ δώδεκα ἢ δεκατέσσερα πὺν εἶναι ὁ κανονικὸς ἀριθμὸς φτερῶν γιὰ ὅλα τὰ μέλη τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν περιστεριῶν. Κι ὅλα αὐτὰ τὰ φτερά τ'ἔχει πάντα ἀπλωμένα καὶ τὰ κρατᾷ τόσο ὀρθὰ πὺν, στὰ καθαρὸαίμα πουλιά, τὸ κεφάλι κ' ἡ οὐρὰ σμίγουν. Οἱ ἐλαιογόνου ἀδένες του ἔχουν ὀλότελα ἀτροφῆσει. Θὰ μπορούσα νὰ ὑποδείξω κάμποσες ράτσες ἀκόμα μὲ λιγότερο ἔντονες διαφορὲς. Σὲ σκελετοῦς ἀπὸ διάφορες ράτσες βλέπουμε ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῶν ὀστέων τοῦ προσώπου παρουσιάζει τεράστιες διαφορὲς στὸ μῆκος, στὸ πλάτος καὶ στὴν καμπυλότητα. Τὸ σχῆμα καθὼς καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος τῆς κάτω σιαγόνης ποικίλλει κατὰ τρόπο πολὺ ἀξιοσημεῖωτο. Ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐραίων καὶ ἱερῶν σπονδύλων ποικίλλει ἀπὸ ράτσα σὲ ράτσα. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν πλευρῶν καθὼς καὶ μὲ τὸ σχετικὸ τους πλάτος καὶ τὴν παρουσία ἀποφύσεων. Τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἀνοιγμάτων τοῦ στέρου παρουσιάζει ἐξαιρετικὴ ποικιλία καθὼς καὶ ἡ γωνία ἀπόκλισης καὶ τὸ σχετικὸ μέγεθος τῶν δυὸ κλειδῶν τοῦ δικράνου. Τὸ σχετικὸ πλάτος ἀνοίγματος τοῦ ράμφους, τὸ σχετικὸ μῆκος τῶν βλεφάρων, τῶν στεγάστρων στὰ ρουθούνια, τῆς γλώσσας (ὄχι πάντα σὲ ἀύστηρὴ ἀλληλεξάρτηση μὲ τὸ μῆκος τοῦ ράμφους), οἱ διαστάσεις τοῦ πρόλοβου καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ οἰσοφάγου, ἡ ἀνάπτυξη ἢ ἡ ἀτροφία τῶν ἐλαιογόνων ἀδένων, ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐραίων καὶ τῶν κυρίων φτερῶν στὶς φτεροῦγες, τὸ μῆκος τῆς

φτερούγας και τῆς οὐράς σὲ σχέση τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο και μ' ὀλόκληρο τὸ σῶμα, τὸ σχετικὸ μῆκος τῆς κνήμης και τοῦ ποδιοῦ, ὁ ἀριθμὸς τῶν λεπιῶν στὰ δάχτυλα, ἡ ἀνάπτυξη τῆς μεσοδαχτύλιας μεμβράνης, εἶναι ἕλα μορφολογικὰ γνωρίσματα ποὺ ποικίλλουν ἀπὸ ράτσα σὲ ράτσα. Τὸ χνούδι τῶν νεοσσῶν μόλις ἐκκολαφθοῦν καθὼς κ' ἡ περίοδος ποὺ θ' ἀποχτήσουν τὸ τέλειο φτέρωμα, ποικίλλουν. Ποικίλλει ἀκόμα τὸ μέγεθος και τὸ σχῆμα τῶν αὐγῶν σ' ὅλες τις ράτσες. Ο τρόπος ποὺ πετᾶνε, και σὲ μερικὲς ράτσες ἡ φωνὴ και τὰ ἐνστιχτα, διαφέρουν σημαντικά. Ἐτέλος, σὲ μερικὲς ράτσες τ' ἀρσενικά και τὰ θηλυκά ἔχουν φτάσει νὰ παρουσιάξουν κάποιες διαφορὲς μεταξὺ τους.

Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ διαλέξει τουλάχιστο καμιά εἰκοσαριά περιστέρια, ποὺ ἂν τᾶδειχνε σ' ἓναν ὄρνιθολόγο, λέγοντάς του πὼς πρόκειται γιὰ ἄγρια πουλιά, ἐκεῖνος σίγουρα θὰ τὰ ταξινομοῦσε σὰν ὀλότελα ξεχωριστὰ Εἶδη. Κι ἀκόμα ἔχω τὴ γνώμη πὼς σὲ μιὰ τέτια περίπτωση κανένας ὄρνιθολόγος δὲ θὰ κατέτασσε στὸ ἴδιο γένος τὸ ἀγγλικὸ ταχυδρομικὸ περιστέρι, τὸν μικροπρόσωπο στροβιλιστὴ, τὸ ρωμαϊκὸ περιστέρι, τὸν γενειοφόρο, τὴ γογγρώνη και τὸ ριπιδόνουρο. Και τόσο περισσύτερο μάλιστα, ἀφοῦ θὰ μπορούσε νὰ τοῦ δείξει κανεὶς γιὰ κάθε μιὰ ἀπ' τις ράτσες αὐτὲς κάμποσες κληρονομικὰ γνήσιες ὑποκοικιλίες, ποὺ αὐτὸς πιά θὰ τις ὀνόμαζε Εἶδη.

Ὅσο μεγάλες κι ἂν εἶναι οἱ διαφορὲς ἀνάμεσα στις διάφορες ράτσες περιστεριῶν, ἔχω ὀλότελα πεισθεῖ πὼς ἡ γνώμη τῶν φυσιοδιφῶν γιὰ τὴν προέλευσὴ τους εἶναι σωστὴ. Πιστεύω δηλαδὴ και γὰ ὅπως και κείνοι ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ ράτσες κατάγονται ἀπ' τὸ ἀγριοπερίστερο *Columba livia*, περιλαμβάνοντας μὲ τ' ὄνομα αὐτὸ τις διάφορες ράτσες ἢ ὑποκοικιλίες ποὺ κατοικοῦν σὲ διαφορετικὲς γεωγραφικὲς περιοχὲς και παρουσιάζουν ὀρισμένες ὀλότελα ἀνεπαίσθητες διαφορὲς μεταξὺ τους. Ἐπειδὴ ἀρκετοὶ ἀπ' τοὺς λόγους, ποὺ μὲ κάνουν νὰ πιστεύω κάτι τέτιο, ἰσχύουν ὡς ἓνα σημεῖο και γι ἄλλες περιπτώσεις, θὰ τοὺς ἀναφέρω ἐδῶ μὲ συντομία. Ἄν οἱ διάφορες ράτσες δὲν εἶναι ποικιλίες και δὲν ἔχουν προέλθει ἀπ' τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων, τότε πρέπει νὰ κατάγονται ἀπὸ ἑφτὰ ἢ ὀχτὼ τουλάχιστο ἀρχέγονες γενιές. Κι αὐτὸ γιὰτί εἶναι ἀδύνατο νὰ δημιουργήσουμε ὅλες τις σημερινὲς ἔξημερωμένες ράτσες διασταυρώνοντας λιγότερες γενιές. Λόγου χάρη, πὼς θᾶταν δυνατὸ διασταυρώνοντας δυὸ ράτσες γὰ παραγάγουμε μιὰ γογγρώνη ἂν ὁ ἓνας ἀπ' τοὺς δυὸ γονεῖς δὲν εἶχε τὸν χαρακτηριστικὸ τεράστιο πρόλοβο; Οἱ ὑποθετικὲς ἀρχέγονες γενιές πρέπει νὰ κατοικοῦσαν ὅλες σὲ βράχους, δηλαδὴ νὰ μὴν ἐνωθῆσαν εὐχαρίστηση νὰ κουρνιάξουν ἢ γὰ φωλιάξουν πάνω στὰ δέντρα. Ἐχτὸς ὅμως ἀπ' τὸ ἀγριοπερίστερο

τῶν βράχων *Columba livia*, μετὰ τὰ διάφορα γεωγραφικά του ὑπο-Εἶδη, δὲν ξέρουμε περισσότερα ἀπὸ δυὸ ἢ τρία Εἶδη ἄλλων ἀγριοπερίστερων. Κι αὐτὰ τ' ἄλλα δὲν παρουσιάζουν κανένα ἀπ' τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν κατοικιδίων περιστεριῶν.

Συνεπῶς οἱ ὑποθετικὲς ἀρχέγονες γενιές, εἴτε πρέπει νὰ ὑπάρχουν ἀκόμα στὶς χώρες ὅπου ἀρχικὰ ἐξημερώθηκαν, ἔχοντας ὥστόσο μείνει ἄγνωστες στοὺς ὄρνιθολόγους—πράγμα πολὺ ἀπίθανο, ἂν πάρουμε ὑπόψη μας πὼς τὸ μέγεθος, οἱ συνήθειες καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τους προκαλοῦν ἔντονα τὴν προσοχή—εἴτε πρέπει νάχουν πιά ἐκλείψει. Ἀλλὰ εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ἐξοντωθοῦν πουλιὰ ποὺ κατοικοῦν στοὺς γκρεμοὺς καὶ ταυτόχρονα εἶναι τόσο ἐπιδέξια στὴν πτήση. Κ' ὕστερα, τὸ κοινὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων δὲν ἔχει ἐξοντωθεῖ οὔτε στὰ μικρότερα νησιά τοῦ Βρετανικοῦ ἀρχιπελάγους, ὅπως δὲν ἔχει ἐξοντωθεῖ οὔτε στὶς ἀκτὲς τῆς Μεσογείου. Συνεπῶς, ἡ ὑποτιθέμενη ἐξολόθρευση τόσων πολλῶν Εἰδῶν ποὺ εἶχαν παρόμοιες συνήθειες σὰν τοῦ ἀγριοπερίστερου τῶν βράχων, φαίνεται πολὺ παράτολμη. Ἐχτὸς ἀπ' αὐτό, οἱ διάφορες ἐξημερωμένες ράτσες ποὺ ἀναφέραμε πρὶν ἀνω ἔχουν μεταφερθεῖ σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ κατὰ συνέπεια κάποιες ἀπ' αὐτὲς θὰ μεταφέρθηκαν ξανά στὴν ἀρχικὴ πατρίδα τους. Κι ὅμως καμιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ράτσες δὲν ξαναγύρισε σὲ ἄγρια ἢ ἡμι-ἄγρια κατάσταση, ἐνῶ ἀντίθετα τὸ κοινὸ περιστέρι, ποὺ εἶναι ἴδιο μὲ τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων, ἔχτὸς ἀπὸ ὀρισμένες ἀνεπαίσθητες διαφορὰς, ἔγινε ἡμι-ἄγριο σὲ πολλοὺς τόπους. Κι ἀκόμα, ὅλα τὰ πρόσφατα πειράματα δείχνουν ὅτι πολὺ δύσκολα μποροῦμε νὰ ἐπιτύχουμε τὴν κανονικὴ ἀναπαραγωγὴ ἄγριων ζώων κάτω ἀπὸ συνθῆκες περιορισμοῦ. Μὲ τὴν ὑπόθεση ὅμως τῆς πολλαπλῆς καταγωγῆς τῶν περιστεριῶν βρισκόμαστε στὴν ἀνάγκη νὰ παραδεχτοῦμε πὼς στοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐφ' ἃ ἦ ὀχτὼ τουλάχιστο Εἶδη ἐξημερώθηκαν ἀπ' τὸν μισοβάρβαρο ἄνθρωπο καὶ μάλιστα τόσο τέλεια, ὥστε καὶ κάτω ἀπὸ συνθῆκες περιορισμοῦ νὰ παρουσιάζουν ἐξαιρετικὴ γονιμότητα.

Ἐνα σημαντικώτατο ἐπιχείρημα, ποὺ ἰσχύει καὶ γιὰ πολλὰς ἄλλες περιπτώσεις, εἶναι τοῦτο: Οἱ ράτσες ποὺ ἀναφέραμε πρὶν ἀνω, ἂν καὶ μοιάζουν γενικὰ μὲ τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων στὴν κατασκευὴ, στὶς συνήθειες, στὴ φωνή, στὸ χρῶμα, καθὼς καὶ στὰ περισσότερα μέρη τοῦ ὄργανισμοῦ, ὥστόσο παρουσιάζουν σημαντικὲς ἀνωμαλίαι σ' ὀρισμένα ἄλλα. Τοῦ κόκου θὰ ψάξουμε σ' ὀλόκληρη τὴν τεράστια οἰκογένεια τῶν Περιστεροειδῶν γιὰ νὰ βροῦμε ἕνα σάμφορ, σὰν τοῦ ἀγγλικοῦ ταχυδρομικοῦ περιστεριοῦ ἢ τοῦ μικροπρόσωπου στροβιλιστῆ ἢ τοῦ γενειοφόρου. Οὔτε θὰ συναντήσουμε ἀνεστραμμένα φτερὰ ὅπως τὰ φτερὰ τοῦ γιανκοβίνου ἢ πρόλοβο ὅπως τῆς γογγρώνης ἢ οὐραῖο φτέρωμα ὅπως τοῦ ρι-

πιδόνουρου. Αρα πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι ὁ μισοβάρβαρος ἄνθρωπος ὄχι μονάχα κατόρθωσε νὰ ἐξημερώσει τέλεια ἀρκετὰ Εἶδη ἀλλὰ καὶ ὅτι, ἐσκεμμένα ἢ τυχαῖα, διάλεξε ἐξαιρετικὰ ἀνώμαλα Εἶδη. Κι ἀκόμα πῶς ὅλα αὐτὰ τὰ Εἶδη ἐξαφανίστηκαν ἀπὸ τότε ἢ παρέμειναν ἄγνωστα. Τόσο πολλές ὅμως καὶ παράξενες συμπτώσεις εἶναι ἐξαιρετικὰ ἀπίθανες.

Αξίζει νὰ ἐξετάσουμε καὶ μερικὰ ἄλλα σχετικὰ μὲ τὸ χρωματισμὸ τῶν περιστέρων. Τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων ἔχει γκριζογάλανο χρῶμα κι ἄσπρα πλευρά. Αλλὰ τὸ Ἰνδικὸ ὑπο-Εἶδος Περιστερὸ ἢ ἐνδιάμεσος τοῦ Στριγκλαντ, ἔχει γαλαζωπὰ πλευρά. Ἡ οὐρὰ καταλήγει σὲ μιὰ σκούρα γραμμὴ, καὶ τὰ ἔξω - ἔξω φτερὰ ἔχουν μιὰν ἄσπρη καρυφή στὴ βάση τους. Οἱ φτεροῦγες ἔχουν δυὸ μαῦρες γραμμές. Μερικὲς μισοἐξημερωμένες ράτσες καὶ μερικὲς ὁλότελα ἄγριες, ἔχτὸς ἀπ' τὶς δυὸ μαῦρες γραμμές ἔχουν καὶ μαῦρα στίγματα στὶς φτεροῦγες τους. Αὐτὰ τὰ σημάδια δὲ συναντῶνται μαζὶ σὲ κανένα ἄλλο Εἶδος ὕλης αὐτῆς τῆς οἰκογένειας. Σ' ὅλες ὅμως τὶς ἐξημερωμένες ράτσες βρῖσκουμε κάποτε νὰ συνυπάρχουν τέλεια ἀνεπτυγμένα ὅλα τὰ πρὸ πάνω σημάδια, ἀκόμα κ' ἢ ἄσπρη καρυφή στὰ φτερὰ τῆς οὐρᾶς, φτάνει βέβαια νὰχοῦμε ὁλότελα καθαρόαιμα πουλιά.

Ἐπιπλέον, ὅταν διασταυρώνουμε πουλιά ἀπὸ δυὸ ἢ περισσότερες διαφορετικὲς ράτσες, ποὺ καμιά ἀπ' αὐτὲς δὲν ἔχει γαλάζιο χρῶμα ἢ τὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ ἀναφέραμε πρὸ πάνω, βλέπουμε πῶς οἱ μιγάδες ἀπόγονοὶ τους ἔχουν τὴν τάση ν' ἀποχτήσουν ξαφνικὰ τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτά. Θὰ δώσω ἕνα παράδειγμα ἀπ' τὰ πολλὰ ποὺ παρατήρησα. Διασταύρωσα κάμποσα λευκὰ ριπιδόνουρα, ποὺ πολλαπλασιάζονται χωρὶς καμιά μεταβολή, μὲ μερικὰ μαῦρα γενειοφόρα ποὺ οἱ γαλάζιες ποικιλίες τους εἶναι τόσο σπάνιες ὥστε δὲν ἀκουσὰ νὰ ὑπάρχει οὔτε μιὰ στὴν Ἀγγλία. Οἱ μιγάδες ἀπόγονοι εἶταν μαῦροι, καστανοὶ καὶ πιτσιλωτοί. Διασταύρωσα ἐπίσης ἕνα γενειοφόρο περιστέρι μ' ἕνα σπὸτ περιστέρι (ἄσπρο μὲ κόκκινη οὐρὰ καὶ μ' ἕνα κόκκινο στίγμα στὸ μέτωπο) ποὺ εἶναι πασίγνωστα καθαρόαιμη ποικιλία. Οἱ μιγάδες εἶταν μαυριδεροὶ καὶ πιτσιλωτοί. Ὑστερα διασταύρωσα ἕνα μιγάδα γενειοφόρο-ριπιδόνουρο μ' ἕνα μιγάδα γενειοφόρο-σπὸτ, κι ἀπ' αὐτὰ βγῆκε ἕνα πιτσούνι μὲ τόσο ὁμορφο γαλάζιο χρῶμα, ἄσπρα πλευρά, διπλὴ μαύρη γραμμὴ στὶς φτεροῦγες καὶ γραμμωτὴ μὲ ἄσπρη καρυφή οὐρὰ, ὅπως κάθε ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων! Αὐτὲς οἱ περιπτώσεις ἐξηγοῦνται μὲ βάση τὴ γνωστὴ Ἀρχὴ τῆς ἐπαναστροφῆς στ' ἀρχέγονα χαρακτηριστικὰ μονάχα ἂν δεχτοῦμε πῶς ὅλες οἱ ἐξημερωμένες ράτσες κατὰγονται ἀπ' τ' ἀγριοπερίστερο. Ἄν ὅμως δὲ θέλοῦμε νὰ τὸ παραδεχτοῦμε αὐτό, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ καταφύγουμε σὲ

μιάν ἀπ' τὶς ἀκόλουθες δυὸ δλότελα ἀπίθανες ὑποθέσεις. Ἡ πρώτη: ὅλες οἱ ὑποτιθέμενες ἀρχέγονες γενιές εἶχαν τὸ ἴδιο χρῶμα καὶ τὰ ἴδια σημάδια μὲ τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων (μ' ὄλο πού κανένα ἄλλο ἀπ' τὰ ὑπάρχοντα Εἶδη δὲν παρουσιάζει τέτια χαρακτηριστικά) ὥστε σὲ κάθε ξεχωριστὴ ράτσα νὰ ὑπάρχει ἡ τάση τῆς ἐπαναστροφῆς στὰ ἴδια ἀκριβῶς χρώματα καὶ στὰ ἴδια σημάδια, εἴτε, δεύτερο, πῶς κάθε ράτσα, ἀκόμα κ' ἡ πιὸ καθαρῶτα, ἔχει διασταυρωθεῖ μὲ τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων πρὶν ἀπὸ δώδεκα ἢ τὸ πολὺ εἴκοσι γενιές. Καὶ λέω δώδεκα ὡς εἴκοσι τὸ πολὺ γενιές γιατί δὲν ξέρουμε κανένα παράδειγμα μιγάδα ἀπόγονου πού νὰ ἐπαναστρέφει σὲ χαρακτηριστικά ἑνὸς προγόνου ἀπὸ ξένο αἷμα, ὅταν χωρίζεται ἀπ' αὐτὸν μὲ μεγαλύτερο ἀριθμὸ γενεῶν. Σὲ μιὰ ράτσα πού διασταυρώθηκε μονάχα μιὰ φορά, ἡ τάση γιὰ ἐπαναστροφή σ' ἓνα χαρακτηριστικὸ πού εἶχε προκύψει ἀπὸ μιὰ τέτια διασταύρωση, ἐξασθενεῖ φυσικὰ ὄλο καὶ πιὸ πολὺ, ἀφοῦ σὲ κάθε καινούργια γενιὰ θὰ ὑπάρχει ὄλο καὶ πιὸ λίγο ξένο αἷμα. Ἄν ὅμως δὲν ἔχει μεσολαβήσει διασταύρωση, καὶ ὑπάρχει στὴ ράτσα τάση νὰ ἐπαναστραφεῖ σὲ κάποιο χαρακτηριστικὸ πού χάθηκε σὲ προηγούμενη γενιὰ, τότε ἡ τάση αὐτὴ, ὅσο κι ἂν ἐπιδιώξουμε τὸ ἀντίθετο, μπορεῖ νὰ μεταβιβάζεται ἀμείωτη γιὰ ἀπεριόριστο ἀριθμὸ γενεῶν. Οἱ συγγραφεῖς πού ἔχουν ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν κληρονομικότητα, συχνὰ συγχέουν αὐτὲς τὶς δυὸ δλότελα διαφορτικὲς περιπτώσεις ἐπαναστροφῆς.

Τέλος, τὰ νοθογενῆ ἢ οἱ μιγάδες πού προέρχονται ἀπὸ ὅποιεσδήποτε ράτσες περιστεριῶν, εἶναι δλότελα γόνιμα. Αὐτὸ τὸ διαπίστωσα ἀπὸ δικές μου παρατηρήσεις πού τὶς ἔκανα διασταυρώνοντας σκόπιμα τὶς πιὸ διαφορτικὲς ράτσες. Δὲν ὑπάρχει ὅμως καμιὰ σχεδὸν περίπτωση πού ν' ἄχει διαπιστωθεῖ μὲ βεβαιότητα ὅτι νοθογενῆ ἀπὸ διαφορετικὰ Εἶδη ζώων παρουσιάζουν τέλεια γονιμότητα. Μερικοὶ συγγραφεῖς πιστεύουν ὅτι ἡ μακρόχρονη ἐξημέρωση ἐκμηδενίζει αὐτὴ τὴν ἰσχυρὴ τάση γιὰ στειρότητα στὰ Εἶδη. Ἀπ' τὴν ἱστορία τοῦ σκύλου καὶ μερικῶν ἄλλων κατοικιδίων ζώων βγαίνει ὅτι τὸ συμπέρασμα αὐτὸ εἶναι πιθανότατα πολὺ σωστὸ, ἂν ἐφαρμόζεται γιὰ Εἶδη πολὺ συγγενικά μεταξὺ τους. Ἀλλὰ νὰ ἐπεκτείνουμε τὸ συμπέρασμα αὐτὸ τόσο, ὥστε νὰ ὑποθέτουμε πῶς Εἶδη, ἀρχικά τόσο διαφορτικὰ μεταξὺ τους, ὅσο εἶναι σήμερα τὰ ταχυδρομικά περιστέρια, ὁ στροβιλιστής, ἡ γογγρώνη καὶ τὸ ριπιδόνουρο, θὰ μᾶς ἔδιναν ἀπογόνους δλότελα γόνιμους *inter se* (μεταξὺ τους) εἶναι ὑπερβολικὰ παρατόλμο.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους—γιὰ τὸ ὅτι εἶναι ἀπίθανο ὁ ἄνθρωπος νὰ κατάφερε κάποτε ἐφτὰ ἢ ὀχτὼ ὑποθετικὰ Εἶδη

περιστεριῶν νὰ διασταυρῶνται ἀντὶ σὲ κατάστασι ἐξημερωσης·—γιὰ τὸ ὅτι αὐτὰ τὰ ὑποθετικὰ Εἶδη εἶναι ὀλίγερα ἀγνωστα σὲ ἄγρια κατάστασι καὶ κανένα ὄχι ἔχει γίνῃ ποθεν ἡμιάγριο·—γιὰ τὸ ὅτι αὐτὰ τὰ Εἶδη παρουσιάζουν μερικὰ χαρακτηριστικὰ πολὺ ἀνώμαλα σὲ σύγκρισιν μὲ ὄλα τὰ ἄλλα Περιστεροειδῆ, ἂν καὶ ἀπὸ πάρα πολλές ἀπόψεις μοιάζουν τόσο μὲ τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων·—γιὰ τὸ ὅτι ἐπανεμφανίζεται ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τὸ γαλάζιο χρῶμα καὶ τὰ μαῦρα στίγματα σ' ὄλες τις ράτσες, τόσο ὅταν τις διατηροῦμε καθάραιμες ὅσο καὶ ὅταν τις διασταυρῶνουμε·—καὶ τέλος γιὰ τὸ ὅτι οἱ μιγάδες ἀπόγονοι παρουσιάζουν τέλεια γονιμότητα·—γιὰ ὅλους λοιπὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους παρμένους μαζί, μπορούμε ἀφοῦ νὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα πὼς ὄλες οἱ κατοικίδιες ράτσες περιστεριῶν κατάγονται ἀπ' τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων ἢ *Columba livia* μὲ τὰ γεωγραφικὰ του ὑπο-Εἶδη.

Εἶμαι σὲ θέσιν νὰ προσθέσω ὑποστηρίζοντας αὐτὴ τὴν ἀποψήν: πρῶτον, ὅτι τὸ ἄγριο Εἶδος *Columba livia* ἀποδείχθηκε ὅτι μπορεῖ νὰ ἐξημερωθῇ τόσο στὴν Εὐρώπῃ ὅσο καὶ στὴν Ἰνδία, καὶ ὅτι ἔχει παρόμοιες συνήθειες μὲ τις συνήθειες τῶν κατοικίδιων περιστεριῶν καθὼς καὶ πάρα πολλές μορφολογικὲς ἀναλογίαι μὲ κεῖνα. Δεύτερον, μ' ὄλο πὸν τὸ ἀγγλικὸ ταχυδρομικὸ περιστέρι ἢ ὁ μικροπρόσωπος στροβιλιστὴς παρουσιάζουν σ' ὄρισμένα χαρακτηριστικὰ τοὺς τεράστιες διαφορὰς ἀπ' τὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων, ἂν συγκρίνουμε τις διαφορὰς ὑποκοικιλίας ἀπ' αὐτὲς τις δυὸ ράτσες, καὶ ἰδιαίτερα τις ὑποκοικιλίας πὸν ἔχουν μεταφερθεῖ ἀπὸ μακρινὰς χώρας, μπορούμε νὰ φτιάξουμε μιὰ σχεδὸν τέλεια σειρά ἐνδιάμεσων μορφῶν ἀνάμεσα στὴν δυὸ αὐτῶν ράτσων καὶ στὸ ἀγριοπερίστερο τῶν βράχων. Τὸ ἴδιον μπορούμε νὰ ἐπιτύχουμε καὶ σ' ἄλλες περιπτώσεις, ἀλλὰ ὄχι γιὰ ὄλες τις ράτσες. Τρίτον, ὅτι τὰ χαρακτηριστικὰ πὸν ἀποτελοῦν τὸ κύριον διακριτικὸ γνῶρισμα κάθε ράτσας, εἶναι στὴν κάθε μιὰ ἐξαιρετικὰ μεταβλητὰ, π. χ. τὰ σαρκώματα καὶ τὸ μῆκος τοῦ ράμφους στὸ ταχυδρομικὸ περιστέρι, ἢ βραχύτητα τοῦ ράμφους στὸ στροβιλιστὴ, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐραίων φτερῶν στὸ ριπιδόνουρο. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἐξηγεῖται μὲ τὴ φυσικὴ Ἐπιλογὴ καὶ θὰ φανεῖ ὀλοκάθαρα ὅταν θ' ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ θέμα αὐτό. Τέταρτον: Πάρα πολλοὶ ἄνθρωποι ἀνάθρεψαν μὲ τις μεγαλύτερες φροντίδες περιστέρια, τὰ πρόσεχαν πολὺ καὶ τὰ ἀγαπῶσαν. Ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια ζοῦν ἐξημερωμένα περιστέρια σὲ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ἡ παλιότερη γνωστὴ μαρτυρία πὸν ἔχουμε γιὰ τὰ περιστέρια προέρχεται ἀπ' τὸν καιρὸ τῆς Πέμπτης Αἰγυπτιακῆς Δυναστείας, 3.000 περίπου χρόνια π.Χ., ὅπως μοῦ ὑπέδειξε ὁ καθηγητὴς Λέπσιους. Ἀλλὰ ὁ κ. Μπέριτς μὲ

πληροφορεί ότι σ' έναν κατάλογο φαγητών της προηγουμένης Δυναστείας αναφέρονται και πιτσούνια. Κατά τη Ρωμαϊκή Εποχή, απ' ό,τι μάς λέει ο Πλίνιος, τα περιστέρια πουλιόνταν σε υπέρογκες τιμές. «Κι όχι μονάχα αυτό, αλλά έφτασαν να λογαριάζουν ακόμα και τη ράτσα και το γενεαλογικό τους δέντρο». Ο Ακμπέρ Χάν που βασίλευσε στις Ινδίες γύρω στα 1600 έχτιμοῦσε πάρα πολύ τα περιστέρια. Στην Αύλή του δὲν υπήρχαν ποτέ λιγότερα από 20.000 περιστέρια. «Οι μονάρχες του Ιράν και του Τουράν του έστειλαν δώρο μερικά πολύ σπάνια πουλιά», και όπως συνεχίζει ο αυλικός χρονογράφος: «Η Αύτου Μεγαλειότης, διασταυρώνοντας τις διάφορες ράτσες, πράγμα που δὲν είχε γίνει ποτέ πριν, τις βελτίωσε καταπληχτικά». Την ίδια εποχή οι Ολλανδοί έχτιμούσαν τα περιστέρια τὸ ίδιο σχεδόν όπως κ' οι αρχαίοι Ρωμαῖοι. Πόσο μεγάλη σημασία έχουν οι παρατηρήσεις αυτές για την εξέγηση των τεραστιων μεταβολών που υπέστησαν τα περιστέρια, θὰ φανεῖ ολοκάθαρα επίσης όταν θ' ασχοληθοῦμε με την Επιλογή. Τότε, θὰ δοῦμε ακόμα γιατί οι διάφορες ράτσες έχουν κάπως τερατώδη χαρακτηριστικά. Εὐνοϊκὸς επίσης παράγοντας για τὴ δημιουργία καινούργιας ράτσας είναι και τὸ ότι τ' ἀρσενικά και θηλυκά περιστέρια εὐκολα σχηματίζουν Ισόβια ζευγάρια. Έτσι οι διάφορες ράτσες μπορούν να ζοῦν στὸν ίδιο περιστεριώνα.

Συζήτησα τὴν πιθανή καταγωγή τῶν κατοικιδίων περιστεριῶν μακρολογώντας κάπως, ὅμι ὅμως ὅσο θὰ χρειαζόταν. Κι αὐτὸ γιατί όταν ἄρχισα ν' ἀνατρέφω περιστέρια και παρατηροῦσα τις διάφορες ποικιλίες, ξέροντας καλά πόσο καθαρόαιμες διατηροῦνται, ἔνιωθα τὴν ίδια ἀκριβῶς δυσκολία να πιστέψω πὸς ὅλες διαμορφώθηκαν ἀπὸ τότε που ἐξημερώθηκαν και πὸς κατάγονται ἀπὸ ἕναν κοινὸ πρόγονο, ὅπως κι ὅποιοσδήποτε φυσιοδίφης θὰ δυσκολευόταν να καταλήξει σὲ παρόμοιο συμπέρασμα προκειμένου για τὰ τόσα Εἶδη σπίνων ἢ ἄλλων δμῶδων πουλιῶν που ζοῦν σὲ φυσικὴ κατάσταση.

Ένα πράγμα μου ἔκανε ἐξαιρετικὰ μεγάλη ἐντύπωση. Συζήτησα με πολλοὺς ζωοτρόφους ἀπὸ κείνους που ἐκτρέφουν διάφορα κατοικίδια ζῶα και με καλλιεργητὲς διαφόρων φυτῶν, ἢ διάβασα πραγματιεῖς τους. Ε, λοιπόν, ὅλοι σχεδὸν έχουν τὴν ἀκλόνητη πεποίθηση πὸς οι διάφορες ράτσες που ἀπασχόλησαν τὸν καθένα, κατάγονται ἀπὸ Ισάριθμα ξεχωριστὰ Εἶδη. Ρωτήστε, ὅπως ρώτησα και γώ, ἕναν περίφημο ἀγελαδοτρόφο τοῦ Hereford, μήπως τὰ βόδια του κατάγονται ἀπὸ μιὰ ράτσα με μακριὰ κέρατα, ἢ μήπως κ' οι δυὸ αὐτὲς ράτσες έχουν προγόνους ἀπ' τὴν ίδια γενιά και θὰ δεῖτε πὸς θὰ γελᾶσει σὲ βάρος σας. Δὲ συνάντησα οὔτε ἕναν ἐρασιτέχνη περιστεροτρόφο, ὀρνιθοτρόφο, χηνότρόφο,

ἢ κουνελοτρόφο πού νά μὴν εἶταν ἀκλόνητα πεπεισμένος πὼς κάθε κύρια ράτσα κατάγεται ἀπὸ ξεχωριστὸ Εἶδος. Ὁ βάν Μόνς, στὴν πραγματεία του γιὰ τὰ ἀχλάδια καὶ τὰ μῆλα, δείχνει ὅτι δὲν παραδέχεται καθόλου πὼς τὰ διάφορα εἶδη, ὅπως λόγου χάρι τὸ μῆλο Ρίβστον καὶ τὸ μῆλο Κόντλιν, εἶναι δυνατὸ νὰ προήλθαν ἀπὸ σπόρους τοῦ ἴδιου δέντρου. Θὰ μπορούσα ν' ἀναφέρω ἀμέτρητα τέτια παραδείγματα. Νομίζω πὼς ἡ ἐξήγηση εἶναι ἀπλή. Στὴ μακρόχρονη μελέτη τους οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐπηρεάστηκαν πολὺ ἀπ' τὶς διαφορὲς πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὴ μιὰ ράτσα καὶ στὴν ἄλλη. Καὶ μ' ὅλο πού ξέρουν πὼς κάθε ράτσα παραλλάζει ἑλαφρά, ἀφοῦ στὴν ἐπιλογή τέτιων ἑλαφρῶν διαφορῶν ὀφείλουν τὰ βραβεῖα πού κερδίζουν, παραβλέπουν ὅλες τὶς γενικὲς ἀρχές, κι ἀρνοῦνται νὰ λάβουν ὑπόψη τους τὴ συσσώρευση τῶν μικρῶν παραλλαγῶν πού συντελέστηκαν στὸ διάστημα πολλῶν διαδοχικῶν γενεῶν. Δὲ θὰ μπορούσαν τάχα ἐκεῖνοι οἱ φυσιοδίφες πού, ἐνῶ ξέρουν λιγότερα ἀπ' τὸν ζωοτρόφο γιὰ τοὺς νόμους τῆς κληρονομικότητας κ' ἐνῶ δὲν ξέρουν περισσότερο ἀπ' αὐτὸν γιὰ τοὺς ἐνδιάμεσους κρίκους στὶς μακρὲς σειρὲς τῆς καταγωγῆς τῶν Εἰδῶν, ὥστόσο παραδέχονται ὅτι πολλὲς ἀπ' τὶς κατοικίδιες ράτσες κατάγονται ἀπ' τὸν ἴδιο πρόγονο—δὲ θὰ μπορούσαν, λέω, οἱ τέτιοι φυσιοδίφες νὰ πάρουν ἓνα μάθημα περισκευῆς καὶ νὰ μὴν κοροϊδεύουν τὴν ἰδέα ὅτι τὰ Εἶδη σὲ φυσικὴ κατάσταση εἶναι κατευθείαν ἀπόγονοι ἄλλων Εἰδῶν;

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΝ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ Τ' ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥΣ

Ἀς ἐξετάσουμε τώρα μὲ συντομία τὰ στάδια ἀπ' ὅπου πέρασαν γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν οἱ κατοικίδιες ράτσες εἴτε προέρχονται ἀπὸ ἓνα εἴτε ἀπὸ διάφορα συγγενικὰ Εἶδη. Μποροῦμε νὰ παραδεχτοῦμε πὼς μερικὰ ἀποτελέσματα ὀφείλονται στὴν ἄμηση καὶ καθορισμένη ἐπίδραση τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν ζωῆς καὶ μερικὰ ἄλλα στὶς ἔξεις. Ἀλλὰ θὰ πρεπε νὰναι πολὺ τολμηρὸς ἐκεῖνος πού θ' ἄθελε νὰ ἐξηγήσει μὲ βάση αὐτοὺς τοὺς παράγοντες τὶς διαφορὲς πού παρουσιάζονται ἀνάμεσα σ' ἓνα φορητὸ ἄλογο κ' ἓναν κέλητα, σ' ἓνα λαγωνικὸ κ' ἓναν ἰχνηλάτη, σ' ἓνα ταχυδρομικὸ περιστέρι κ' ἓναν στροβιλιστή. Ἐνα ἀπ' τὰ ἀξιοσημείωτα χαρακτηριστικὰ στὶς κατοικίδιες ράτσες μας εἶναι πὼς τὶς βλέπουμε νὰ παρουσιάζονται προσαρμοσμένες σὲ καταστάσεις πού δὲν ἔχουν καμιά σχέση μὲ τὸ καλὸ τοῦ φυτοῦ ἢ τοῦ ζώου, ἀλλὰ ἀποσκοποῦν νὰ ὀφελήσουν τὸν ἄνθρωπο ἢ νὰ ικανοποιήσουν τὶς ἰδιοτροπίες του. Εἶναι πιθανὸ πὼς μερικὲς χρήσιμες γι' αὐτὸν ποικιλίες, ξεπήδησαν ξαφνικὰ καὶ μεμιάς. Πολλοὶ βοτανολόγοι πιστεύουν